نگاهی به هنر «لوکوربوزیه» به بهانه برپایی نمایشگاهی از آثارش در «موما»

تلاش برای دگردیسی

علیرضا امیرحاجبی

با اینکه حدود نیم‌قرن از مرگ او می‌گذرد اما جهان هنر و معماری نتوانسته است از استیلای عمیق ذهنی این هنرمند برجسته سوییسی، رها شود. لوکوربوزیه را می‌توان مهم‌ترین هنرمند معمار قرن بیستم نامید، البته این عقیده مخالفان سرسخت و زیادی دارد امـا بـرای اثباتش نیز می‌توان دلایل فراوانی ارایـه داد. اخیرا موزه هنرهای مدرن نیویـورک یا همان موما برای ادای دین و احترام به این هنرمند تاثیرگذار، مجموعه‌ای کم‌نظیر از آثار مختلف و متنوع وی را به نمایش گذاشته است.

نمایشـگاه «لوکوربوزیه: اطلس چشم‌اندازهای مدرن» بیش از آنکه بر آثار معمارانه وی متمرکز باشـد قصد دارد تا روش‌های این معمار و طراح بزرگ را در زمینه مناظر، چشم‌اندازهای طبیعی و ارتباط آن با موضوعات معماری به نمایش بگذارد و اینکه وی چگونه این ارتباط را درک و اجرایی می‌کرده است. ماکت‌ها، مدل‌سازی‌ها، نقاشی‌های آبرنگ قدیمی لوکوربوزیه به این پرسش‌های بنیادین پاسخ می‌دهند. مخاطبان در این نمایشگاه می‌توانند حدود ۳۲۰نقاشی، طراحی، پیش‌طرح، مدل، ماکت، نقشه، عکس از لوکوربوزیه را یکجا مشاهده و به خلاقیت‌ها و دید عمیق وی از معماری و طبیعت پی ببرند. به گفته ژان لویی کوهن از دانشگاه نیویورک که یکی از نمایشگاه‌گردانان این رویداد است و حدود یک‌میلیون‌دلار نیز برای نمایش این مجموعه نفیس خرج کرده، برخی آثار لوکوربوزیه برای اولین‌بار است که در موزه‌ای به نمایش درمی‌آید. وی می‌گوید:«ارزشش را داشـت تا با برگزاری این نمایشـگاه بتوانیم دست به کشف دوباره کیفیات شاعرانه و هنری آثار لوکوربوزیه بزنیم.»

این نمایشگاه بر اساس نوعی تاریخ‌نگاری حرفه‌ای از فعالیت‌های لوکوربوزیه نظم و ترتیب یافته که از تاثیرات معماری جهانی بر وی آغاز می‌شود. لوکوربوزیه که متولد ششم اکتبر ۱۸۸۷ بود جهت بررسی تحقیق و ساخت آثارش در بسیاری از کشورهای جهان زندگی کرد. از جمله این کشورها می‌توان به ایتالیا، اتریش، آلمان، یونان، ترکیه، الجزایر، هند، آرژانتین و برزیل اشـاره کرد. در بخشـی از این نمایشگاه نیز چهار اثر در زمینه طراحی داخلی دیده می‌شـود که مهم‌ترین آنها طراحی داخلی ساختمانش در جنوب فرانسه یا هما کاپ مارتین و طراحی اتاق‌های ساختمانی است که برای والدین خود در زادگاهش لاشو دو فون سوییس ساخته بود. به گفته کوهن ارایه این ساختارها مخاطب را قادر می‌سـازد تا روند تکاملی هنر خلاق و ذهنیت بزرگ‌ترین معمار قرن بیسـتم را کشف کند. بسیاری از طرح‌ها و پروژه‌های لوکوربوزیه به دلیل سختگیری‌ها و عدم‌انعطاف شخصی وی، هیچ‌گاه رنگ آفتاب را به خود ندید و به عنوان پیش‌طرح بایگانی شد. وی در مجموع توانسـت ۷۵اثر و سـازه معماری را در ۲۰ کشور جهان تا قبل از مرگش در ۲۷آگوسـت ۱۹۶۵ به اتمام رساند. فعالیت‌های لوکوربوزیه باعث شد تا در سال ۱۹۳۰ رسـما به عنوان شهروند فرانسوی شناخته شود. رابطه بین لوکوربوزیه و موزه هنرهای مدرن نیویورک به‌ویژه برای چند سالی همراه با سوءتفاهماتی بود که کوهن منشأ آن را رفتار تند و عصبی این هنرمند می‌داند. وی می‌گوید:«در دهه ۵۰ بود که برای نمایش آثار لوکوربوزیه در همین موزه نقشه خوبی طراحی کردم اما پس از سه‌سال گفت‌وگو با وی آن را رها کردم چون او همواره می‌خواست همه چیز را تحت کنترل داشته باشد.» لوکوربوزیه به دلیل توجه زیاد به طرح‌های مطالعات معماری شهری به منطقه منهتن نیویورک علاقه زیادی داشت. منهتن شـهری کوچک درون شهری بزرگ‌تر، مدرن و همیشه در حال تغییر. او وقتی در ۱۹۳۵ به نیویورک رسید هرالدتریبیون درباره‌اش نوشت: «معمار بزرگ اروپایی به نیویورک آمده است اما آسمانخراش‌های این شهر برایش بسیار کوتاه است زیرا او همیشه به طرح‌های بزرگ می‌اندیشد.» بسیاری از ایده‌های اوربانیسم لوکوربوزیه در آمریکا و پس از سال‌ها انتظار عملی شد. او در زمینه شهرسازی و معماری معتقد بود که باید بسیاری الگوها را کاملا ویران و ایده‌هایی جدید جایگزین آنها کرد.

اما این اختلافات و سوءبرداشـت‌ها باعث آن نشد که موزه هنرهای مدرن نیویورک این هنرمند برجسته را فراموش کند و نادیده بگیرد. در سال ۲۰۱۱ نیز همین موزه با برپایی نمایشگاه بزرگی از طراحی‌های معماران مهم قرن بیستم از جمله لوییز سولیوان، بودو و هانس راش، پان شومی، آنت فارم، پائولو مندز دی‌روکا، بارکو لاین‌بینگر در کنار آثار و طرح‌های لوکوربوزیه به بررسی تطبیقی مهم‌ترین طرح‌های معماران قرن بیستم از ۱۸۹۰ تا هزاره سـوم پرداخت. آثار ارایه شـده در آن نمایشگاه گستردگی موضوعی جالب‌توجهی داشت. از طراحی داخلی، معماری شهری (اوربانیسم) گرفته تا طرح‌های آینده‌گرا و انتزاعی. بخشی از آثار ارایه شده در نمایشگاه اخیر شامل مجموعه متعلق به موزه هنرهای مدرن نیویورک است. بخش دیگر از بنیاد لوکوربوزیه به امانت گرفته شده.

لوکوربوزیه به‌جز طراحی و ساخت آثار معماری به سایر رشته‌های تجسمی علاقه‌ای وافر داشـت و در زمینه مطبوعاتی نیز با انتشـار مجله مشـهورش در سال ۱۹۲۰ نظر کارشناسان و هنرمندان را به خود و ایده‌هایش جلب کرد. به همین دلایل دقیقا نمی‌توان گفت لوکوربوزیه صرفا یک معمار بوده یا نه. مطالعات و نظریاتش در زمینه تناسـبات انسـانی یا همان مودولارهای مشهور، نشـان می‌دهد که وی پا را فراتر از حد و حدود معماری گذاشـته بود. همین طراحی مودولارها باعث شـد تا معماران جهان بیش از ساخت‌وساز به ارتباط بین انسان، تناسبات انسان با طبیعت، تمدن، شهرها و معماری بپردازند. لوکوربوزیه با مطالعه عدد طلایی و تناسبات مربوط به آن در طبیعت دست به طراحی جدولی زد که بر مبنای نسـبت طلایی بدن انسان بود. بسیاری از هنرمندان و دانشمندان از دوران یونان باستان و سپس رنسانس با این مفهوم آشنایی داشتند.

به‌طور مثال ردیف‌های فیبوناچی دقیقا بر همین مبنا شـکل گرفت اما طی قرون متمادی این نسبت‌ها به‌خصوص در معماری به دست فراموشی سپرده شد. لوکوربوزیه نسبت‌های طلایی بدن انسان را مبنایی برای طراحی و معماری قلمداد کرد. مبنایی به اندازه یک‌متر و۸۲سانتیمتر یا طول قد یک انسان کامل. وی برای تحقیق در این زمینه حدود ۱۰ سـال از ساخت‌وساز دست کشید و تنها به نقاشی‌کردن پرداخت. تناسبات لوکوربوزیه به دو شکل برای انسان و معماری مرتبط با انسان خلق شد. اول انسان ایستاده که به «تناسب قرمز» مشهور شد و دوم انسان ایستاده‌ای که دست خود را بالا برده که نامش را «تناسب آبی» گذاشت. این ابداع تا به حدی مستدل و علمی بود که فرانک لوید رایت، معمار برجسته مدرنیست از آن به عنوان الگویی بی‌نظیر در فیزیک و معماری یاد کرد و آلبرت اینشتین در سال۱۹۴۶ درباره آن گفت:«این ردیف علمی از تناسبات است که هرچیز بدی را سخت و هرچیز خوبی را آسان می‌کند.»

می‌توان چنین گفت که معماری پس از لوکوربوزیه شکل، مفهوم و شیوه جدید را تجربـه کرده و می‌کند. وی در کنـار بزرگانی چون لوید رایت، میس وندر روهه و ولاتر گروپیوس توانست معماری را تا سر حد کمال از دوران ماقبل از جنگ جهانی اول جدا و شخصیتی تازه به این هنر اعطا کند.

نمایشـگاه «لوکوربوزیه: اطلس چشم‌اندازهای مدرن» که از شانزدهم ژوئن در موما برپاست تا ۲۳سپتامبر ادامه می‌یابد و سپس در سال آینده میهمان شهرهای بارسلون و مادرید خواهد بود.

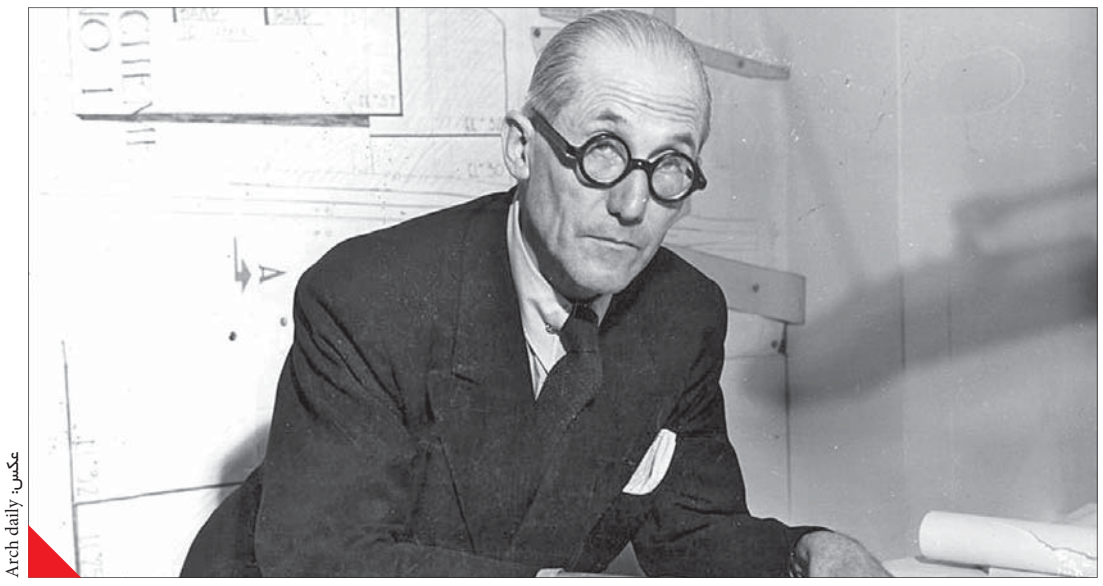

عکس: Arch daily

نکاتی درباره ساختمان جدید مجلس شورای اسلامی

ناهمگون با بافت «بهارستان»

محمدرضا عاشقی*

در تاریخ یکم خرداد ۹۲ روزنامه «شـرق»در گفت‌وگویی با آقای مهندس عبدالرضا ذکایی به عنوان طراح ساختمان بهارستان، مقاله‌ای با عنوان «نمایندگان با طرح هرمی مجلس مشکل داشتند» منتشر شد که اینجانب با توجه به اطلاعی که از سابقه این طرح دارم، یادآوری چند نکته را از نظر روشنگری ضروری تشخیص دادم.

سابقه طرح مجلس

طراحی ساختمان جدید برای مجلس شورا در دهه ۴۰به مهندس پرویز مویدعهد واگذار شـد این طرح در سـه بخش ورودی تشـریفات، سالن اصلی، صحن مجلس و ساختمان دفتر نمایندگان در قسمت شمال ساختمان قدیمی مجلس در نظر گرفته شده بود. در همان سال قسمت ورودی و تشریفات آن، با معماری فاخر و هماهنگ با ساختمان‌های موجود در محوطه بهارستان به مرحله اجرا در آمد ولی اجرای سالن اصلی مجلس به علت مشکلات بودجه‌ای در حد اجرای فونداسیون متوقف شد. در سال‌های بعد احداث ساختمان جدید برای مجلس شورا مورد توجه قرار گرفت و طراحی آن به دفتر مهندس سردار افخمی سپرده شد. با توجه به اظهارات آقای مهندس‌ذکایی که در دفتر سردار افخمی شاغل بودند، دفتر ایشان را مجموعه‌ای از معماران انگلیسی، فرانسوی، آمریکای جنوبی و ایرانی تشکیل می‌دادند و باز بنابر اظهار ایشان بیشتر کارهای ارجاعی به دفتر سردار افخمی به نوعی، اقتباس از سایر بناها و ساختمان‌های مشهور و مشخص طراحی می‌شـد. طرح ساختمان مجلس نیز با همین طرز تفکر به صورت ساختمانی هرمی‌شـکل با دیواره شیشه‌ای طراحی شـد. این طرح به دلیل اینکه بدون هیچ‌گونه مطالعه عمیقی در مورد سابقه تاریخی و اهمیت منطقه بهارستان و بناهای موجود در آن، نظیر ساختمان مجلس شورا و مسجد و مدرسه سپه‌سالار (مطهری فعلی) و بدون توجه به معماری ایرانی چه قبل از اسلام و چه بعد از اسلام انجام گرفته باشد، طراحی شده بود مورد پذیرش قرار نگرفت و به بایگانی سپرده شد. شاید یکی از عمده‌ترین ایرادات وارده به طرح سردار افخمی که بعدا توسط آقای مهندس ذکایی به مرحله اجرا درآمد، عدم توجه به اهمیت ساختمان پارلمان در هر کشور است. ساختمان پارلمان در تمام کشورها یکی از معتبرترین و شاخص‌ترین بناها و در حقیقت نماد هویتی هر کشور است. به‌طور مثال تفاوت تفکر در مورد طراحی این نوع ساختمان‌ها را می‌توان با مقایسه ساختمان پارلمان کشور پاکسـتان که با طراحی «لویی کان»که یکی از برجسته‌ترین معماران دنیا می‌باشـد و در اسلام‌آباد بنا شده، را با سـاختمان احداثی در مجموعه بهارستان ملاحظه کرد. در اجرای ساختمان جدید مجلس برخلاف نظرهای مهندس ذکایی سابقه و مطالعه جدیدی انجام نشد، و نقشه‌های تهیه شده توسط دفتر سردار افخمی به‌شرحی که گفته شد عینا و تنها با تبدیل سقف و بدنه شیشه‌ای هرم (تنها حسن طرح) به سنگ مورد اجرا قرار گرفت. والترگروپیوسـی بنیانگذار مدرسـه باهاوس که یکی از معماران صاحب‌سبک قرن بیستم می‌باشد در پاسخ سوال معمار خادم یا رهبر؟ معمار را رهبر و مسوول سیر طرح می‌شناسد. بنابر تعریف فوق، آقای مهندس ذکایی که مسوولیت طراحی این طرح را پذیرا شده‌اند متاسفانه نقش خود با توجه به اهمیتی که این بنا به عنوان نماد هویتی و تاریخی داراست را به عنوان یک معمار راهبر ایفا نکرده و به قول خودش یک رباعی بدون وزن و قافیه سروده است.

*مهندس معمار

روح زمانه

«لوکوربوزیه» و طغیان علیه معماری محافظه‌کار

طاهره شعاعی

لوکوربوزیه با تالیف مقالات مختلفی در مجله «روح‌نوین» به معرفی و شرح ایده‌های خود در زمینه شهرسازی نیز می‌پرداخت. اما کتاب «اوربانیسـم» یا شهرگرایی او از جمله مهم‌ترین مانیفست‌های شهرسازی مدرن اسـت که مخالفان و موافقان زیادی نیز دارد. شهر موردنظر لوکوربوزیه شهری اسـت مکانیکی و کاملا محاسبه‌شده که کوچک‌ترین خطایـی در طراحی ندارد و هیچ اشـتباهی را نیز در خود نمی‌پذیرد. شـاید کمی خشـک و بی‌روح و غیرقابل انعطاف باشد شهری که همسایه‌ها همدیگر را نمی‌شناسند و از حال یکدیگر بی‌اطلاع هستند. شاید اجرایی‌شدن چنین شهری در کشـوری چون ایران امکان‌پذیر نباشد. اما باید توجه داشت که الگوهای لوکوربوزیه طغیانی علیه معماری محافظه‌کار و سنتی اروپـا بود به همین دلیـل مخاطب آثار و ایده‌هـای او با نوعی رادیکالیسـم مواجه می‌شـود. همین رادیکالیسـم باعث شد تـا بسـیاری از هنرمندان و معمـاران به مخالفت بـا ایده‌های وی بپردازنـد و او را متهم به اشاعه نوعی شهرنشینی مکانیکی و بی‌عاطفه کنند. سال‌ها از طرح ایده‌های لوکوربوزیـه می‌گذرد و ما در بسـیاری از ابرشـهرهای جهان شاهد تحقق‌یافتن آن ایده هسـتیم. نظر به اهمیـت این کتاب بخش‌های مختصـری از آن گزینش و در اینجا ارایه می‌شود.

۱- معماری باید با آفتاب، دریا، باد و خاک گفت‌وگو داشـته باشـد و نور را هیچ‌گاه فراموش نکند. مهم نیست که ساختمان شکلی ناتمام داشته باشد اما ارتباط با این ارکان را نباید از یاد برد.

۲- یک منزل مسکونی چیزی نیست جز ماشینی برای زندگی.

۳- طرح‌ریزی برای سـاخت شـهرهای مدرن با یک معماری کاملا جدید شـکل می‌گیرد و نه با ایده قرون گذشـته. پس هرچـه در گذشـته اتفاق افتـاده را باید فراموش کرد. نابودشان کنید.

۴- با این نگرشی که به معرفی و تشریح آن پرداختم، خواهیم توانست پل‌های مرتبط با گذشته را به آتش کشیم و ویران سازیم.

۵- شـهر بزرگ، سـاختمان‌های بزرگ می‌خواهد. سـاختمان‌هایی برای زندگی و سـاختمان‌هایی برای کار کـه کاملا از بخش‌های مسـکونی و تفریحـی جدا و منفک‌هستند.

ادامه از صفحه ۷

یادگارهای خلیج‌فارس بر «دیوار مارکوپولو»

در مورد بخش‌های مختلف نمایشگاه بیشتر اطلاعات می‌دهید؟

نمایشگاه از ۱۰بخش تشکیل می‌شـود: موزاییک دره نمک. شامل ۲۰عکـس، مربوط به ۲۰۱۲، که از دیواره هال ورودی آویزان شـده‌اند و دره نمک هرمز را نشان می‌دهند. دوربینی که استفاده شده، نیکون دی ۳۰۰ است. /**اتاق طراحی لایارد**. شامل اطلاعاتی درباره کا کاپلو، تاریخچه آن، معماری و آثار هنری، که در هال ورودی نمایش داده شـده است. / **شیشـه‌های ترجمه**. در این بخش نام«خلیج‌فارس» به صد زبان در سه شیشـه در هال ورودی نمایش داده شده اسـت. پله‌های نمایشگاه. در پله‌های سـاختمان، هسته نمایشگاه قرار دارد که ۳۶ عکس گرفته شده در سـال‌های ۱۹۷۵، ۱۹۸۰ و ۱۹۹۵ در بنـدر عباس، قشـم و هرمز و چابهار را نشان می‌دهند. این عکس‌ها با دوربین نیکورمات اف‌تی و نیکون افـام ۲ و با اسـتفاده از اسـلایدهای کوداکروم گرفته شده است. عکس گرفته شـده از معدن خاک سرخ هرمز در ۲۰۱۲ نیز با نیکون دی ۳۰۰ گرفته شده که در مقابل عکس مشابه آن مربوط به ۱۹۷۵ قرار داده شده اسـت. /**نقشه فرود**. در پله A، نقشه به روز شـده‌ای از ایران وجود دارد که مکان‌هایی را نشان می‌دهد که عکاسی در آن مکان‌ها صورت گرفته است. همچنین، برخی نقشه‌های تاریخی از ایران و خلیج‌فارس به نمایش گذاشته شده است. /**راهرو حافظ**. شعرهای روی دیوارهای راهرو در طبقه دوم و کافی شـاپ، آثاری است از شـمس‌الدین محمد حافظ (۱۳۹۰-۱۳۲۰)، که در تمام جهان به عنوان بزرگ‌ترین شاعر پارسی‌زبان شناخته می‌شود. ترجمه‌های ایتالیایی اشـعار را خودم انجام داده‌ام. /**اتاق ویدیو**. در بین دو طبقه، ویدیویی کار گذاشته شده که اقلام مختلف نمایشگاه (عکس‌ها، شـعرها و موسیقی) را نمایش می‌دهد. شعرها با صدای اتاویو پیکولو (هنرپیشـه ایتالیایی) پخش می‌شود. /**اتاق مطالعه**. چندین پانل اطلاعاتی که جراردو باربرا آنها را نوشته، در بین دو طبقه کار گذاشته شده است. /**اتاق شنیدار**. در بین دو طبقه، می‌توان ۲۱ قطعه از موسیقی‌ای را شنید که در سال ۱۹۵۶ در شرق بندر عباس توسط ایران‌شناس معروف ایلیا گرشویچ (Ilya Gershevitch) ضبط شده است. /**دیوار مارکوپولو**. در مقابل دیوار B، نوشته‌هایی از مارکوپولو در هرمز و نواحی پیرامونی آن وجود دارد و این نوشته‌ها مربوط به زمانی می‌شود که این شهر در ساحل قرار داشت. لوگوی نمایشگاه، کاری از آلبرتو پراندی از یک نقشه از دریای فارس (معادل خلیج‌فارس، تنگه هرمز و دریای عمان) اسـت. اصل این نقشـه را استخری، سیاح و جغرافی‌دان قرن ۱۰، که احتمالا خود بومی منطقه خلیج‌فارس بوده، تولید کرده است. نقشه‌هایی که در این نمایشگاه اسـتفاده شده، یک نسخه کپی خطی است که در سـال ۱۳۲۵ از روی ترجمه فارسی (قرن ۱۱ و ۱۲) کتاب المسالک و الممالک تهیه شده است. اصل کتاب به زبان عربی بوده است.

قبل از سـفر به خلیج‌فارس، دقیقا کی برای اول بار به ایران سـفر کردید؟

سال ۱۹۷۲. قبل از این تاریخ ذهنیتی نسبت به ایران نداشتم. آشنایی خود را با ایران مدیون استادم« روبرتو اسکارچا» هستم. اگر ایشان نبود من نه عکاس می‌شدم نه ایران‌شناس. باید اعتراف کنم آن زمان اطلاع دقیقی از ایران نداشتم. می‌خواستم زبان چینی یاد بگیرم، چون یادگیری زبان‌های شرقی خصوصا زبان چینی در اروپا مد بود. چینی زبانی بود که راجع به آن زیاد صحبت می‌شد. بنابراین من قصد داشتم در ابتدا این زبان را یاد بگیرم.

چگونه آن زمان پا به ایران گذاشتید؟

آن سـال با اتومبیل ژیان از راه یوگسـلاوی و ترکیه به ایران آمدیم و یک ماه تمام در ایران گشت‌وگذار کردیم! حتی تا سیستان و بلوچستان هم رفتیم. زمانی که به ایران رسیدم دریافتم که ایران چه کشور زیبا و مهمی است. استادم مرا تشویق کرد که به جای زبان چینی، زبان فارسی یاد بگیرم و من هم مشتاقانه توصیه او را پذیرفتم. از آن زمان چنان شیفته ایران شدم که احساس کردم کشور مورد علاقه خودم را پیدا کرده‌ام.

فارسی را چگونه و کی یاد گرفتید؟

ما آن زمان کسـی را سـراغ نداشـتیم که بتواند فارسی صحبت کند، برعکس حالا که در دانشگاه ونیز شمار فارسی‌دانان زیاد شده است. استاد اسکارچا فارسی خوب تکلم می‌کرد، اما حوصله آموزش آن را نداشت. البته او استدلال می‌کرد که هرکس می‌خواهد فارسی بیاموزد بهتر است در ایران حضور بیابد و مسـتقیما از طریق تماس با محیط فرهنگی و فکری ایران این زبان را یاد بگیرد. من خودم هم می‌دانستم که در ایتالیا نمی‌توانم زبان فارسی را به خوبی یاد بگیرم. بنابراین صبر کردم و سال ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ در دانشگاه تهران درس خواندم و از محضر استادان بزرگی چون خطیب رهبر، منوچهر ستوده و... بهره‌مند شدم.

چه شد در تهران به تحصیل پرداختید؟

سـال ۱۹۷۴ بورس زبان و ادبیات فارسی را در دانشگاه تهران دریافت کـردم. آن زمان این بـورس متعلق به دانشـجویان خارجی بود که قصد یادگیری زبان و ادبیات فارسـی را داشتند. در خوابگاه شماره یک واقع در خیابان امیرآباد ساکن بودم. البته ۱۰ماهی بیشتر در دانشگاه نبودم. بعدا که به ایتالیا برگشتم، به سرعت فارغ‌التحصیل شدم. من سال ۱۹۷۲ نامه‌نویسی کردم و سال ۱۹۷۵ فارغ‌التحصیل شدم. باید بگویم که تحصیلاتم را خیلی سریع به پایان بردم و توانستم به خوبی از پایان‌نامه‌ام دفاع کنم.

پایان نامه‌تان درباره چه بود؟

در مـورد ارغون‌شـاه مغول. می‌دانید که اول‌بار سـنگ قبر او را در آذربایجان من کشف کردم. این پروژه هم به راهنمایی استادم انجام شد. به نظر استادم دخمه ارغون در منطقه زیبایی از آذربایجان بود. ما سال ۱۹۷۴ به ایران آمدیم. استادم من را در آذربایجان تنها گذاشت و با یکی از دوستانش به ایتالیا برگشت. من آنجا تنها ماندم و با اتوبوس و الاغ و تراکتور و گاهی اوقات پیاده، تمام آن منطقه را زیر پا گذاشتم! همان زمان در مجله (بررسی‌های تاریخی) دو مقاله منتشر کردم. با اینکه تا آن زمان مقاله‌ای به زبان ایتالیایی ننوشـته بودم، اولین مقاله‌ام را به زبان فارسی منتشر کردم. آن موقع یک جوان ۲۳ ساله بودم. به کمک یک دانشمند ایرانی که گوشه‌نشـین بود ولی معلومات بالایی داشت، با زبان فارسی بیشتر آشنا شدم و او بود که در نگارش این مقاله‌ها به من کمک زیادی کرد. حیفم می‌آید که نام او را به خاطر ندارم و افسوس می‌خورم از اینکه شاید الان در قید حیات نباشد.

در عکس‌های شـما گرایش شاعرانه به هستی به چشم می‌خورد. همان‌طور که در ادبیات کلاسیک ایران بیشتر دنبال شعر هستید. دلیل این امر چیست؟

من البته یک‌بار قابوسنامه را که کتابی به نثر است، به ایتالیایی ترجمه کرده‌ام، ولی باید بگویم این یک حس شخصی است. اوایل کارم روی نثرهای فارسی هم کار می‌کردم، ولی بعدها فهمیدم که شعر کشش دیگری دارد.

عکس‌هایتـان یـک منظره‌پـردازی صـرف نیسـت. در عکس‌های«جاده‌ها» یک حس گمگشتگی و رهایی به چشم می‌خورد یا عکس‌های ونیز و هرمز، «تصویر» و رنگ‌آمیزی اشیا و پدیده‌ها به مدد دوربین، برجستگی دارد. ارزیابی خودتان از این مساله چیست؟

من دنبال زیبایی‌ها و در جست‌وجوی ناشناخته‌ها بوده‌ام. در مورد ونیز و هرمز قصدم این بود که مخاطب را به دیداری غیرمعمولی از این دو خطه از جهان دعوت کنم.

جدول ۱۷۳۱

افقی:

۱ - به اسـتحضار رساندن - پرستیدن ۲ - گذرگاه - تصویب شده - خودداری کردن ۳ - درس نویسندگی - من و تو - جرات ۴ - بی‌دین - ایالت آمریکا - علامت تصغیر ۵ - پی‌درپی - پاسـخ مثبت - اگردوتا شـوند بازهـم به هم نمی‌رسـند۶ - مار خطرنـاک - به رخ کشیدن - به جریان انداختن ۷ - ماه فوتبالی - رسوا و بی‌آبـرو - بنیادها ۸ - چای خارجی - اثر مارگاریت میچل - از اصوات عاطفی حاکی از درد ۹ - کاخ فرانسه - شـهری در اسـتان هرمزگان - از درختان جنگلی ۱۰ - نام واقعی‌اش سیلوستر می‌باشد - سالخورده - سبیل ۱۱ - نشانه - نمونه خروار - حشره‌ای با بال‌های زیبا ۱۲ - بی‌غیرت! - اجاره نشین - زیاد ۱۳ - کاتب - حرف نازی‌ها - سیاه، کدر ۱۴ - شهری در سیستان و بلوچستان - ستاره -حرف استثنا ۱۵ - اندیشمند - کتابی از ابن طفیل

عمودی:

۱ - آرزوها - سبک طبیعت گرایی در ادبیات ۲ - بی‌اسم ونشـان - ادیت - برهنه ۳ - مهندس ساختمان - سکته بی‌انتهـا! - کـوه سـیمرغ ۴ - پیامبر مظهر شـکیبایی - خداحافظی بیگانه - پادشـاهان ۵ - کشنده بی‌صدا - مورد اسـتفاده - میخ عرب ۶ -اعـداد گنگ در ریاضی - ادب آموختن - بوکسور ۷ - همشیره - باغ انار ۸ - همراه لرز - زیر دسـت - شـهر توت ۹ - راد اسـت و کریم - از روزنامه‌های شـوروی ۱۰ - در بند کردن - شـهری در سـودان - دو رو دارد ۱۱ - آسـمانی - یکی پس از دیگـری - تکرار حرف دوم ۱۲ - سـماق - آب در زبان کودکان کوچک - مهربانی ۱۳ - ضمیر مخاطب عرب - پرسـش از مکان - فرماندار کوفه در عهد امام حسـین (ع) ۱۴ - حرف انتخاب - مجلـه - اثری از « گـی دومو پاسـان » ۱۵ - فیلمـی از حمید رضا آشتیانی پور - روز تازی

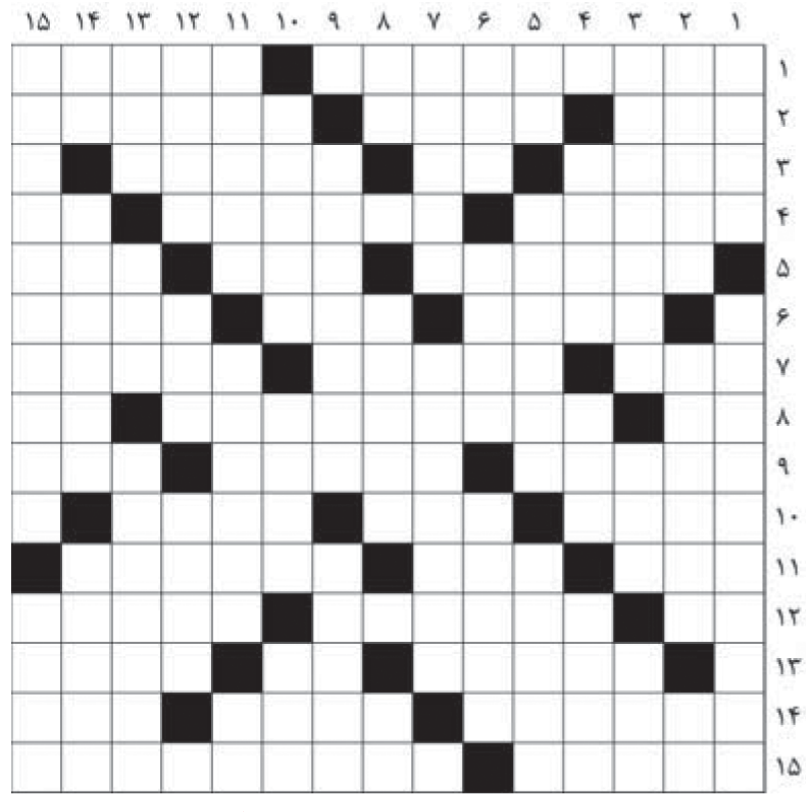

جدول ۱۷۳۰

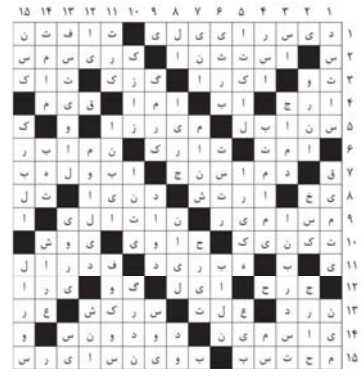

سودوکو سخت ۳۸۳

		۲	۷		۳	۱		
۵	۷			۲			۴	
۳			۶				۷	
۴			۸	۳		۹		
۶			۱			۴		
۸				۵	۹			۷
	۹		۲		۸			
	۸	۴				۵		
		۳					۱	۸

حل سودوکو سخت

۷	۱	۸	۴	۶	۲	۵	۴	۳
۳	۶	۲	۸	۴	۵	۱	۷	۹
۴	۵	۹	۷	۱	۳	۶	۸	۲
۸	۳	۶	۲	۵	۹	۴	۱	۷
۲	۷	۴	۶	۸	۱	۳	۵	۹
۹	۵	۱	۳	۷	۴	۲	۶	۸
۶	۴	۵	۹	۳	۷	۸	۲	۱
۱	۸	۷	۵	۲	۶	۹	۳	۴
۵	۲	۳	۱	۹	۸	۷	۴	۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۷۳۴

	۱		۷			۸	۵	۶
		۹	۵			۱		۷
	۵		۱	۶		۳		
	۲				۳	۵	۸	۴
	۴		۲		۹	۶		
۵	۶			۴	۱		۲	
		۶	۹				۳	۸
	۹			۱		۲		۵
	۳		۴	۸			۷	

حل سودوکو ۷۳۳

۶	۸	۷	۵	۳	۹	۲	۴	۱
۵	۹	۴	۲	۱	۸	۶	۳	۷
۱	۲	۳	۶	۴	۷	۹	۵	۸
۴	۵	۶	۸	۷	۱	۳	۲	۹
۳	۷	۹	۴	۲	۵	۸	۱	۶
۲	۱	۸	۹	۶	۳	۴	۷	۵
۷	۴	۵	۳	۹	۶	۱	۸	۲
۸	۶	۲	۱	۵	۴	۷	۹	۳
۹	۳	۱	۷	۸	۲	۵	۶	۴